

Romi in revščina

Romi, državljani Evropske unije

V Evropi je v različnih državah 10 do 12 milijonov Romov in so ena najštevilnejših etničnih manjšin. Vendar so ne glede na to, kje živijo, izpostavljeni večjemu tveganju revščine in socialne izključenosti kot večina ostalih Evropejcev. Raziskava, ki jo je izvedla Evropska komisija, je pokazala, da bi sosed Rom povzročal nelagodje kar četrtini anketiranih Evropejcev. In več kot polovica anketiranih Romov je v nedavni raziskavi razkrila, da so bili v preteklem letu diskriminirani vsaj enkrat.

Poročilo Evropske komisije iz leta 2008 prav tako potrjuje stališče, da se Romi soočajo z diskriminacijo in revščino.

Začarani krog

Diskriminacija pri zaposlovanju, združena s slabšo izobrazbeno strukturo Romov, pomeni, da imajo Romi nadpovprečno visoko stopnjo nezaposlenosti. To velja še posebej za ženske. Mnogokrat so prisiljene pristati na slabo plačano delo v sivi ekonomiji, kar pomeni tudi slabše socialno in kasneje pokojninsko zavarovanje.

Pomanjkanje zapolitvenih možnosti in nizki prihodki ustvarjajo začaran krog za mnoge Rome, socialno izključenost le še povečajo slabi bivalni pogoji in diskriminacija pri iskanju ustreznega domovanja.

Slabše zdravje in nezadosten dostop do zdravstvenih storitev sta še dva problema, s katerima se soočajo Romi. Raziskave o zdravstveni neenakosti kažejo, da je pričakovana življenjska doma Romov kar 10 do 15 let nižja od večinske populacije v EU.

Evropski ukrepi

Prvi EU vrh na temo Romov, »An inaugural EU Roma Summit« je bil lani v Bruslju, letošnji pa je bil v Cordobi, v Španiji, 8. in 9. aprila, s čemer je bil obeležen tudi Svetovni dan Romov (8. april).

Pomemben rezultat lanskega vrha je bila ustanovitev [EU Platform for Roma inclusion](#). (EU platforma za vključevanje Romov). Na platformi Romi aktivno sodelujejo in je prostor za izmenjavo izkušenj in dobrih praks med državami članicami.

V okviru platforme so razvili tudi 10 osnovnih načel, ki služijo kot orientacija EU, državam članicam in državam, ki so kandidatke za pridružitve ali pa že v pristopnih pogajanjih za snovanje in izvajanje ukrepov ali projektov, ki bi podprli vključevanje Romov.

Načela so:

1. Konstruktivni, pragmatično in nediskriminatorni ukrepi
2. Eksplicitno, a ne ekskluzivno naslavljanje

3. Medkulturen pristop
4. Usmerjenost v »mainstream«
5. Zavedanje razsežnosti spola
6. Ukrepi na podlagi dokazov, raziskav
7. Uporaba skupnostnih strategij
8. Vključenost regionalnih in lokalnih oblasti
9. Vključenost civilne družbe
10. Aktivna vključenost Romov

Romi v Sloveniji in revščina

Tudi v Sloveniji Romi žal niso evropska izjema in se prav tako soočajo z diskriminacijo in revščino. Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve (MDDSZ) meni, da je Republika Slovenija v preteklem poldrugem desetletju sprejela potrebne politike in ukrepe za izboljšanje socialno-ekonomskega položaja Romov.

»Na MDDSZ ocenjujemo, da Romi še vedno sodijo med družbeno ranljive, marginalne, socialno ogrožene skupine. Po drugi strani pa se tudi zavedamo, da se večina prebivalcev Slovenije s to ugotovitvijo ne bi povsem strinjala. Po javnomnenjskih anketah so pripadniki romske etnične skupnosti namreč še vedno nezaželeni kot sosede. Iz ugotovitev socialne psihologije in drugih humanističnih znanosti ter izkušenj polpretekle zgodovine je znano, da nestabilne in neugodne družbeno–gospodarske in politične razmere, v katerih se je znašel cel svet in z njim tudi naša država, lahko še spodbudijo različne strahove, stereotipe in druga družbeno nesprejemljiva ravnanja. Na zunaj se to (že) odraža v večji nestrpnosti in sovražnosti do drugačnih (tu ne gre le za Rome) in iskanju grešnega kozla v družbi. Seveda se s tem ne smemo in ne moremo sprijazniti.

Upoštevati je potrebno osnovno pravilo: NIČ O ROMIH BREZ ROMOV!, kar je tudi sklep Vlade RS iz leta 2005 o tem, da morajo pri vseh vprašanjih, ki zadevajo romsko etnično skupnost, sodelovati predstavniki Romov.

Leta 2007 je bil v Sloveniji sprejet Zakon o romski etnični skupnosti (Ur. l. RS, št. 33/07) in tako smo postali edina evropska država do sedaj, ki je sprejela tak zakon. Tudi z namenom, da bi izboljšali socialno–ekonomski položaj Romov in da bi uredili odnose med romsko etnično skupnostjo in večinskim prebivalstvom. Gre za sistemski predpis, ki določa skrb državnih organov in organov samoupravnih lokalnih skupnosti pri uresničevanju posebnih pravic romske skupnosti, ureja organiziranost romske skupnosti na državni in na lokalni ravni ter financiranje. Po našem mnenju predstavlja zakon tudi pomemben korak pri izpolnjevanju mednarodnih konvencij, ki jih je podpisala Slovenija in primer uvajanja koncepta pozitivne diskriminacije. Sedaj je v javni razpravi predlog Nacionalnega programa ukrepov za Rome 2010 – 2015.

Namen in cilj je priprava in sprejetje programa ukrepov, ki bo omogočil zadovoljevanje utemeljenih potreb pripadnikov romske skupnosti in izboljšanje

življenjskih pogojev pripadnikov romske skupnosti v Republiki Sloveniji, njihovo kakovostno, hitrejšo in lažjo integracijo v družbo ter hkratno ohranitev jezikovnih in kulturnih posebnosti skladno z izraženimi potrebami Romov samih.

Dolgoročni namen in cilj programa ukrepov je s konkretnimi ukrepi vplivati na razvoj oziroma večanje medsebojnega razumevanja in dialoga med pripadniki romske skupnosti in večinskim prebivalstvom ter promovirati udeležanje človekovih ter manjšinskih pravic.

Osnovni strateški cilji programa ukrepov so:

1. Izboljšati bivalne razmere pripadnikov romske skupnosti in urediti romska naselja.
2. Izboljšati izobrazbeno strukturo pripadnikov romske skupnosti in izboljšati obisk romskih otrok v programih predšolske vzgoje, šoloobveznih otrok v rednem izobraževanju ter povečati vključenost mladih in odraslih v nadaljevanje izobraževalnega procesa v skladu z načelom vseživljenjskega učenja.
3. Povečati zaposlenost in znižati brezposelnost pripadnikov romske skupnosti.
4. Izboljšati zdravstveno varstvo pripadnikov romske skupnosti, predvsem s poudarkom na izboljšanju zdravstvenega varstva otrok in žensk.
5. Ohranjati in razvijati kulturne, informativne in založniške dejavnosti romske skupnosti ter si prizadevati za ohranjanje in razvoj različnih oblik romskega jezika.
6. Povečati osveščenost večinskega prebivalstva glede obstoja, kulture, šeg in navad pripadnikov romske skupnosti ter osveščenost pripadnikov manjšine o pravicah in dolžnostih, ki jim pripadajo kot državljanom Republike Slovenije.«

Odgovornost je ključno sporočilo

Ob pripravah na 8. april - svetovni dan Romov (obletnica spomina na njihov prvi svetovni kongres leta 1971 v Londonu) bi lahko izpostavili odgovornost. Odgovornost je odnosna kategorija. Odgovornost državnih in političnih organov na vseh ravneh do malega človeka ali volivca, in obratno. Odgovornost Roma in ne-Roma do sočloveka, do soseda in krajana, do družbe, v kateri naj ustvarjalno živi in dela. Odgovornost, ki jo vidimo kot proces vzpostavljanja in ustvarjanja dobrih sosedskih, prijateljskih in drugih medsebojnih odnosov; odgovornost za dosledno izvrševanje sprejetih politik in ukrepov na vseh ravneh in s strani za to poklicanih in določenih institucij, v skladu z najvišjimi moralnimi in etičnimi načeli ravnanja. Odgovornost do okolja in do naših potomcev, za katere nam ne sme biti vseeno, kakšno dediščino jim prepuščamo.